

خانه امن امت اسلامی، نه میدان نزاع‌های مذهبی

حرم‌های مطهر اهل‌بیت علیهم‌السلام، صرفاً اماکن زیارتی شیعیان نیستند؛ بلکه بخشی از حافظه تاریخی و معنوی امت اسلامی به شمار می‌آیند. میلیون‌ها مسلمان از مذاهب مختلف، با انگیزه‌های اعتقادی، تاریخی و عاطفی در این اماکن مقدس حضور می‌یابند و همین ویژگی، مسئولیت زائران، خادمان و فعالان فرهنگی را در حفظ حرمت این فضاها دوجندان می‌کند.

در سال‌های اخیر، گاه رفتارهایی مشاهده شده است که با روح تعالیم اهل‌بیت(ع) و سیره فقهای بزرگ شیعه سازگار نیست؛ از جمله اهانت، تحقیر، تمسخر یا برخوردهای تحریک‌آمیز نسبت به زائران اهل‌سنت. چنین رفتارهایی نه تنها با اخلاق اسلامی منافات دارد، بلکه از منظر فقه شیعه نیز فاقد مشروعیت بوده و آثار زیان‌باری بر وحدت امت اسلامی بر جای می‌گذارد.

بررسی فتاوا و مواضع مراجع بزرگ شیعه در دهه‌های اخیر نشان می‌دهد که در این مسئله، نوعی اجماع فقهی کم‌نظیر وجود دارد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بارها تصریح کرده‌اند که اهانت به مقدسات سایر مذاهب اسلامی حرام شرعی است و این حکم، اختصاصی به فضای عمومی ندارد؛ بلکه شامل هر محیطی می‌شود که

موجب هتک حرمت و تقویت اختلاف گردد. ایشان همچنین هشدار داده‌اند که برخی از جریان‌های افراطی، آگاهانه مأموریت دارند تا از طریق اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی، شکاف میان مسلمانان را تعمیق کنند.

همین نگاه در بیانات دیگر مراجع عالی‌قدر شیعه نیز به روشنی دیده می‌شود. آیت‌الله العظمی سیستانی، فراتر از تعبیر رایج «برادران اهل سنت»، آنان را «جان‌ما» توصیف کرده و دفاع از حقوق اجتماعی و سیاسی آنان را وظیفه شیعیان دانسته‌اند. این تعبیر، صرفاً یک توصیه اخلاقی نیست؛ بلکه بیانگر نگاهی تمدنی به امت اسلامی است که امنیت، کرامت و عزت همه مسلمانان را به یکدیگر پیوند می‌زند.

آیت‌الله بهجت با نگاهی آینده‌نگر هشدار می‌دادند که هر رفتار اختلاف‌آفرین ممکن است زمینه ریخته شدن خون شیعیان در مناطق دیگر جهان را فراهم کند و در چنین صورتی، عاملان این رفتارها در آن مسئولیت خواهند داشت. این هشدار نشان می‌دهد که رفتارهای هیجانی و غیرمسئولانه، تنها یک اقدام فردی نیست، بلکه می‌تواند پیامدهای امنیتی و انسانی گسترده‌ای برای جامعه اسلامی داشته باشد.

آیت‌الله وحید خراسانی نیز با استناد به روایات معتبر، بر ممنوعیت سب و لعن علنی تأکید کرده و یادآور شده‌اند که ائمه علیهم‌السلام مسلمانان را به حضور در مساجد دیگر مسلمانان، عیادت بیماران آنان و شرکت در تشییع جنازه‌های آنان سفارش کرده‌اند. این سیره، الگویی روشن از تعامل اجتماعی و همزیستی اسلامی ارائه می‌دهد؛ الگویی که با هرگونه تحقیر و رفتار تنش‌آفرین ناسازگار است.

آیات عظام جوادی آملی، نوری همدانی، موسوی اردبیلی، شبیری زنجانی و مکارم شیرازی نیز با ادبیات متفاوت اما مضمونی واحد، اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی و هر اقدامی که موجب تفرقه، دشمنی و تضعیف امت اسلامی شود را حرام و مخالف مصالح اسلام دانسته‌اند. این هم‌سویی گسترده نشان می‌دهد که حفظ وحدت، یک مصلحت سیاسی مقطعی نیست، بلکه ریشه در مبانی استوار فقه امامیه دارد.

بر همین اساس، حرم‌های اهل‌بیت علیهم‌السلام باید نماد اخلاق اسلامی باشند؛ فضایی که هر مسلمان، فارغ از تعلق مذهبی خود، در آن احساس امنیت، احترام و کرامت کند. زائر اهل‌سنتی که به زیارت مرقد امیرالمؤمنین(ع)، امام حسین(ع)، امام رضا(ع) یا دیگر ائمه اطهار(ع) می‌آید، مهمان اهل‌بیت است و تکریم او، در حقیقت تکریم فرهنگ اهل‌بیت علیهم‌السلام است؛ همان فرهنگی که بر حکمت، رحمت، گفت‌وگو و جذب دل‌ها استوار بوده است.

امروز دشمنان جهان اسلام بیش از هر زمان دیگری از شکاف‌های مذهبی برای تضعیف امت اسلامی بهره می‌گیرند. هر رفتار توهین‌آمیز، هر شعار تحریک‌کننده و هر اقدام اختلاف‌افکن، خوراک تبلیغاتی جریان‌های اسلام‌ستیز و تکفیری را فراهم می‌کند و سرمایه اجتماعی مسلمانان را کاهش می‌دهد. در مقابل، احترام متقابل، رعایت ادب اسلامی و پایبندی به رهنمودهای مراجع بزرگ شیعه، می‌تواند حرم‌های اهل‌بیت(ع) را به الگوی عملی همزیستی اسلامی و یکی از مؤثرترین عرصه‌های تحقق تقریب مذاهب تبدیل کند.

از این منظر، پاسداری از حرمت زائران تنها یک رفتار اخلاقی نیست؛ بلکه وظیفه‌ای شرعی، مسئولیتی اجتماعی و ضرورتی راهبردی برای حفظ اقتدار و انسجام امت اسلامی است. هرکس که خود را پیرو مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام می‌داند، باید بداند که بهترین تبلیغ برای این مکتب، نه در شعارهای تند، بلکه در اخلاق کریمانه، احترام به مسلمانان و عمل به سیره‌ای است که خود اهل‌بیت علیهم‌السلام و فقهای بزرگ شیعه بر آن تأکید کرده‌اند.